

állomást állapít meg: latin nyelvű grammatika vulgáris nyelvű tolmácsolattal, két nyelvű (latin és vulgáris) és végül latin vagy vulgáris nyelvű vulgáris grammatika. Sylvesteré — Balázs megállapítása szerint — a középső fokozatot képviseli. Előzményeit vizsgálva Husz János értékes megjegyzéseit az *Orthographia Bohemica*-ban, Galeotto Marzio feljegyzését, Baranyai Decsi János Janus Pannonius magyar nyelvtanára vonatkozó és a Lippi Zsigmond-féle nyelvtanról szóló híradást, valamint Pesti Gábor hat nyelvű szótárának bevezetését elemzi. Sylvester nyelvtanát minden elődjénél alaposabban vizsgálta. Külön a latin és külön a magyar részt.

Hasonlóan sok tanulságot meríthet az adott kor irodalomtörténetének kutatója Benkő Loránd és Kálmán Béla tanulmányából is.

Tarnóc Márton

Arrabona. A Győri Múzeum Évkönyve. 1—2. köt. Bp.—Győr, 1959—1960. Képzőművészeti Alap K.—Győr-Sopron megyei nyomda. 198; 198.

Vidéki múzeumaink egyre növekvő számban adnak ki saját Évkönyvet, melyek régészeti, művészettörténeti, fegyvertörténeti, történeti, néprajzi tanulmányok mellett irodalomtörténeti cikkeket is tartalmaznak.

A győri múzeum Évkönyvének csak II. évfolyamában találunk irodalomtörténeti érdekű közleményt.

Uzsoki András: *Huszár Gál magyaróvári működéséről (1554—1560)* írott dolgozata lényegében az eddigi kutatás (Fraknoi Vilmos, Révész Imre, Szabó Károly, Thúri Etele) eredményeit foglalja össze. Érdeme azonban, hogy az eddig feltárt anyagot Mosonmagyaróvár történetébe ágyazva ismerteti, és a város egykori életének felvázolásával Huszár Gál működése is életszerűbbé, plasztikusabbá válik.

Uzsokinak van azonban egy figyelemre méltó feltételezése is. Schulek Tibor kutatása nyomán tudjuk, hogy Huszár Gál egyik levelének utóiratában ezt írja a kassai tanácsnak: van vele egy németül és magyarul egyaránt jól beszélő, kiváló férfiú, aki a prédikációban is gyakorlott, és ezt szívesen magával vinné Kassára (ide hívták Huszárt prédikátornak). Nemeskürthy arra gondol, hogy ez Bornemisza Péter volt, aki azután egy A. nevű személlyel és egy Zakariás nevű fiúval valóban Kassára is ment 1560. február eleje körül. Nemeskürthy szerint a bizonyos A. Bornemisza felesége volt, Zakariás pedig a kisfia. Magyaróvárrott ebben az időszakban Wohnitzky Zakariás volt a várkapitány. Uzsoki András feltételezi, hogy a gyermek

itt született, és tiszteletből keresztelték a várnagy nevére. A feltételezés nem elvetendő. Koltay-Kastner derítette ki, hogy Bornemisza Bécsben megnősült, és 1560-ban már gyermeke is volt (It. 1953). Wohnitzky Zakariással való kapcsolata pedig bensőséges lehetett, mert Huszár Gálnak is ő nyújtott menedéket 1554-ben.

A kötetben található Arany Jánosnak Rómer Flórishoz intézett levele. Rómer korának kiváló régésze volt. A győri múzeum részt vett a MTA Archeológiai Bizottságának munkájában. 1871-ben Arany János „főtít-kár” felszólítja Rómert, hogy a bizottság munkájáról szóló jelentést sürgősen küldje meg.

Szöke Béla egy Czuczor-levelet tett közzé, melyet Róza húga házasságának ügyében írt az érsekújvári esperesnek. A levél közlése azért volt kívánatos, mert az eredeti 1945-ben, bombázás következtében, elpusztult.

Mindkét levélnek csak a teljesség szempontjából van jelentősége.

Kőhegyi Mihály

Az Egri Pedagógiai Főiskola Évkönyve. VI. köt. Szerkesztette: Bakos József. Eger, (Hungaria), 1960. Pedagógiai Főiskola. 574 l.

Az egri pedagógiai főiskola 1960-ban kiadott évkönyve az intézet tanárainak ismét gazdag munkásságáról tesz bizonyosságot. Irodalomtörténeti jellege miatt elsősorban Némedi Lajos tanulmányát (*Bessenyei György és a német felvilágosodás*) kell kiemelnünk, amelyben először kísérte meg marxista módszerrel megvizsgálni Bessenyeinek a német felvilágosodáshoz fűződő kapcsolatait, főleg az anyanyelvért folyó küzdelem szempontjából. Elsősorban Gottschednek, valamint tanítványainak: Klemm és Sonnenfels bécsi körének a hatását vizsgálja Bessenyei kultúrpolitikai gondolataira, de nem hagyja figyelmen kívül Bessenyei eredeti és magyar vonásait, sem pedig a nemzeti nyelv kiműveléséért síkraszálló európai hagyományt.

Lőkös István írása (Vitkovics Mihály szerb—magyar kapcsolatairól) a szláv—magyar irodalmi kapcsolatok történetének felderítéséhez járul hozzá. Tanulmányában közelebbről a szerb származású magyar írónak a szerb—magyar irodalmi és kulturális kapcsolatok terén kifejtett munkásságáról számol be. Ennek során főleg Vitkovics szerb népdal-, a „szerbus manier”-fordításával foglalkozik. Irodalomtörténeti vonatkozása van végül Chikán Zoltánné pedagógiai jellegű cikkének is (*Radnóti Miklós eclogáinak nyelvéről*), amelyben Radnóti eclogáit elemezzé nyújt szempontokat a főiskolai nyelvészeti gyakorlatokon folyó nyelvi elemzéshez.

Kókay György